

ТРЕЙДИНГОВІ МЕРЕЖІ ФОНДОВОГО РИНКУ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ

В сучасній економічній літературі існує достатня кількість визначень сутності фондового ринку чи ринку цінних паперів. Ще К. Маркс вважав, що це - сфера функціонування фіктивного капіталу, представленого у виді титулів власності. Більш сучасне пояснення об'єднує учасників фондового ринку та правовідносини між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів. Але сприйняття фондового ринку в умовах бурхливого розвитку інформаційних технологій і під впливом інституціоналістів значно модифікується і стає багатогранним. Неможливо уявити сучасне суспільство без незримих мереж глобального характеру що повністю пронизують його. М. Кастельс визначив сучасне суспільство як мережеве [1]. Його концепція мережевого суспільства і пов'язаного з ним інформаційного актуальна не тільки в сфері громадської організації, але і в сфері функціонування глобального фінансового простору.

Мережею називається система, за допомогою якої формується процес комунікації. Таким чином можна стверджувати, що за допомогою мереж активізується основна функція ринку, мінімізується інформаційна асиметрія та формується більш удосконалена архітектура фінансового простору. Зазначені явища мають відтворюватись насамперед завдяки розвиненій інфраструктурі, що, з погляду технологічної парадигми О. Е. Вільямсона, визначається як сукупність організаційно-правових форм, опосередковуючих рух фондових цінностей, а його інституціональна парадигма розглядає інфраструктуру як сукупність інститутів, підприємств, що обслуговують ринок і виконують ряд функцій по забезпеченню стабільного режиму роботи, при цьому всі зазначені інститути повинні відноситись до сфери нематеріального виробництва [3].

Об'єднуючи підходи М. Кастельса та О. Е. Вільямсона при аналізі сучасного етапу розвитку фондового ринку та його місця в сучасному глобальному просторі, є логічним ввести поняття трейдингових мереж фондового ринку (чи ринку цінних паперів) зі своєю специфічною архітектурою.

Якщо проводити паралель між традиційною інфраструктурою фондового ринку та менш звичними трейдинговими мережами, то можна визначити, що більшість складових частин першої в тому чи іншому вигляді представлені і в сучасних трейдингових мережах. Насамперед це пояснюється тим, що формування сучасних трейдингових мереж почалось ґрунтуючись на старих елементах інфраструктури, що мали найбільшу схильність до самоорганізації та адаптації. В результаті отримання великого ступеню незалежності була, в першу чергу, реалізована схильність до адаптації – тобто концентрація якнайбільшої кількості функцій фондового ринку, що навіть історично чи організаційно не належали до їх компетенції. Здатність до самоорганізації по-перше була активізована на державному рівні (друга половина ХХ ст.), а потім почала розвиватись автономно, тобто виникли неспинні процеси об'єднань та поглинань серед організаторів біржової торгівлі.

Еволюція трейдингових мереж фондового ринку пояснюється об'єктивними потребами сучасної економіки та викликами фінансових криз. Традиційні форми організаторів торгівлі на фондовому ринку спостерігаються лише в країнах з нерозвиненою економікою та є неконкурентоспроможними. В результаті неоднорідності розвитку, викликані різними умовами та темпами розвитку фінансових систем та потреб реального сектору економіки, сформувались наступні основні групи вузлів трейдингових мереж.

До I (базового) рівня відносяться традиційні фондові біржи та ПТС, що виконують вузький набір функцій та обслуговують локальний ринок. Для здійснення міжнародних операцій обов'язково використовується посередник другого рівня.

До II рівня відносяться традиційні загальнонаціональні фондові біржи, що виконують вузький набір функцій, але мають встановлені кореспондентські відносини з закордонними біржами, але знов таки використовуючи можливості загальнодержавного депозитарія.

До III рівня відносяться фондові біржі, що, завдяки об'єднанню з фондовими центрами, отримали можливість розширити свій функціонал до максимуму (9 з 10 базових) та стати повноцінними та постійними вузлами глобальної трейдингової мережі, з яких і починається відлік реальних елементів.

IV рівень представлений саме фондовими центрами, що акумулюють не тільки ринкову інформацію, а й фінансові можливості у часі та просторі. Фондові центри формують особливе поле впливу, що постійно намагається розширюватись.

V рівень в сучасних умовах є останнім. Фінансові центри, що об'єднують у собі невичерпні можливості як у функціональному, так і еволюційному сенсі, є тими ключовими вузлами на яких тримається вся мережева система. Сфери їх впливу також не є стабільними, вони коливаються під натиском політичних та інших чинників, але, на відміну від попередніх груп, вони є найбільш стабільними та стійкими.

Запропонована структура трейдингових мереж фондового ринку має яскраво виражений вектор підпорядкування – зверху донизу та має низку позитивних моментів. Фактично регіональні елементи, що підпорядковуються наступним рівням, вже не формують регіональний фондовий ринок і середовище свого існування, а пристосовуються до вже існуючого зовнішнього середовища. В контексті найвищого ступеню адаптації елементів останніх рівнів, актуальним стає питання інтеграції глобальний фінансовий простір із можливістю збереження регіональних особливостей розвитку.

Література:

1. Джиган О.В. Философские аспекты использования сетевых технологий // Экономические и социально-гуманитарные исследования. – 2015. - № 1(5). – с. 110-115.
2. Пилипів В.В. Методологічні аспекти визначення фінансового простору // Продуктивні сили України. - 2009. - № 1. - с. 44-55.
3. Уильямсон О. Экономические институты капитализма: Фирмы, рынки, “отношенческая” контрактация / О. Уильямсон. – СПб. : Лениндат, CEV Press, 1996. – 702 с.

***Ганна КОЦЮРУБЕНКО, Дарія ЗАПОРОЖЕЦЬ**
Одеський національний економічний університет*

КОНТРОЛЬ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІСКАЛЬНОГО ЕФЕКТУ ПРИ ЕКСПОРТІ

Україна розвиває свою економіку шляхом її модернізації та активного включення в світові економічні процеси, забезпечуючи свободу провадження зовнішньоекономічної діяльності (далі - ЗЕД) для вітчизняних і зарубіжних суб'єктів господарювання. З початком 2016 року Україною визначено ключовий напрям міжнародного, зокрема, митного співробітництва: обрано євроінтеграцію як один із головних пріоритетів зовнішньої політики. Інтегрування до Європейської спільноти спонукає до суспільних, економічних перетворень, а також до удосконалення законодавства в контексті митного адміністрування. Стартовими зрушеннями на користь держави є набуття чинності угоди про зону вільної торгівлі (далі – ЗТВ) між Україною та Європейським Союзом [1].

Забезпечення дієвості митного адміністрування на практиці зумовлено пріоритетністю завдань щодо повного і своєчасного надходження до Державного бюджету належних сум від митних платежів з урахуванням захисту економічних інтересів вітчизняних виробників від недостовірного декларування, зокрема, митної вартості товарів, які заявлено в митному режимі «експорт», контроль щодо вирішення яких безпосередньо покладено на митниці Державної фіскальної служби України (далі – ДФС) [2] в точній відповідності з діючими митними та податковими нормами для груп товару і митного режиму, виключення випадків